

ACADEMY
HET DORP

Stageopdrachten met technologie in de zorg, voor en met het mbo en de zorg

Praktijkproject van Academische Werkplaats ZoTeG
resultaten van inventarisatie

Gesprekken

Inventarisatie

**Samenvatting
resultaten**

Initiatieven

**Hoe verder? Laat
van je horen!**

Stageopdrachten met technologie in de zorg, voor en met het mbo en de zorg

Praktijkproject van Academische Werkplaats ZoTeG – resultaten van inventarisatie

In het mbo worden de begeleiders en dagelijkse zorgverleners in de gehandicaptenzorg opgeleid. Het blijkt nog niet eenvoudig om zorgtechnologie in te bedden in het onderwijs. En ook blijkt het nog niet eenvoudig om mbo-studenten in hun stages in de zorg kennis te laten maken met zorgtechnologie.

Met een praktijkproject wil ZoTeG hier verandering in brengen. Gehandicaptenzorgorganisaties, MBO Raad en Academy Het Dorp werken samen om een set van stageopdrachten met technologie samen te stellen en deze landelijk beschikbaar te stellen, zowel aan zorgorganisaties als ROC's/mbo's. Immers, gerichte stageopdrachten met technologie zijn ondersteunend aan het onderwijs en het opdoen van praktijkervaringen. We hebben adviseurs aan het praktijkproject verbonden vanuit Deltion College en de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland.

De eerste stap was de uitvoering van een inventarisatie in het veld. In dit factsheet staan de resultaten van deze inventarisatie.

Academische Werkplaats ZoTeG ondersteunt met onderzoek de inzet van zorgtechnologie voor mensen met een beperking, waarmee zij hun zelfstandigheid en kwaliteit van leven vergroten én de kwaliteit en efficiëntie van zorg en ondersteuning wordt bevorderd. Mensen met een beperking, hun naasten, zorg, onderzoek en onderwijs werken op een gelijkwaardige manier samen om te leren, te meten en te verbeteren. Naast onderzoek voert ZoTeG ook praktijkprojecten uit. Kijk voor meer informatie op de website: academyhetdorp.nl/academische-werkplaats-zoteg

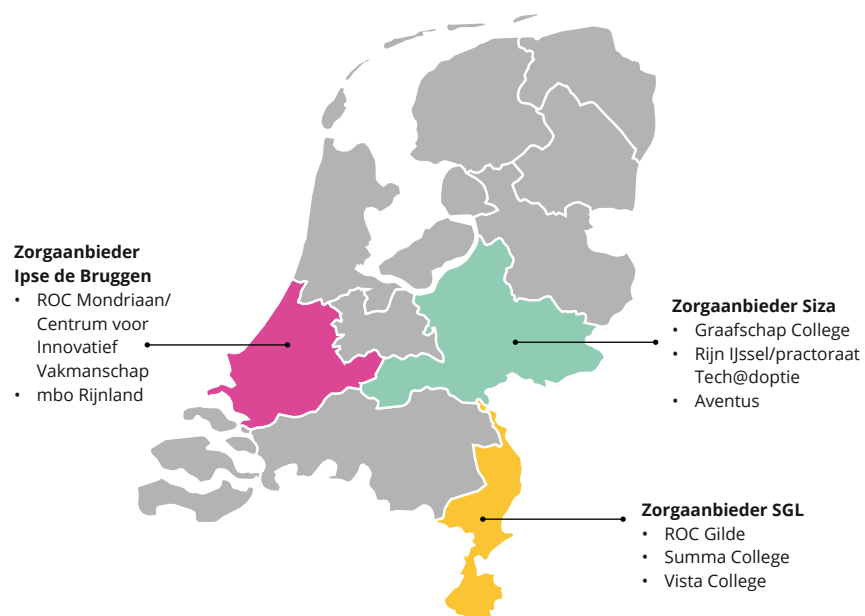

Gesprekken

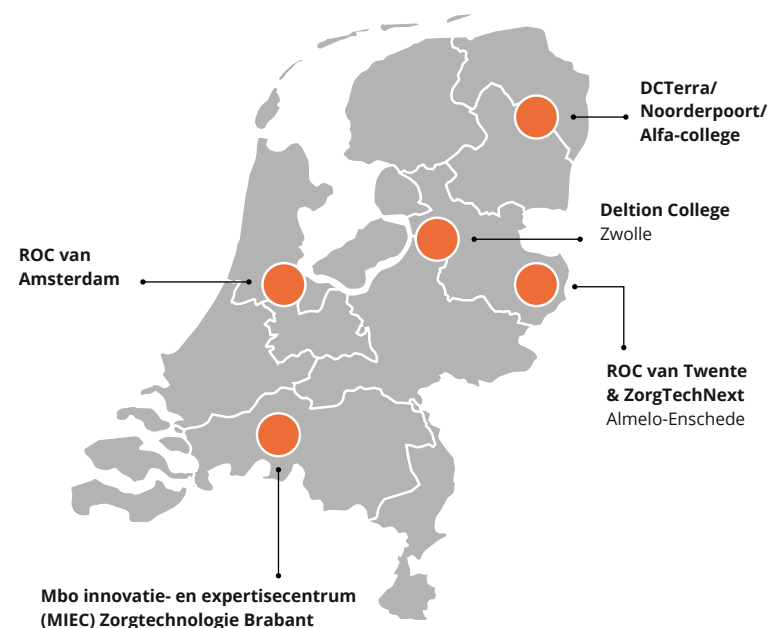
We spraken met opleidingscoördinatoren en praktijkbegeleiders van de drie ZoTeG gehandicaptenzorgorganisaties Ipse de Bruggen, SGL en Siza. En we spraken met docenten en opleidingsfunctionarissen van acht ROC's/mbo's in de werkgebieden van deze drie zorgaanbieders (zie kaart). In de gesprekken zijn steeds de bevindingen uit eerdere gesprekken meegenomen en getoetst. Ook buiten de werkgebieden van de zorgaanbieders hebben we met mensen van ROC's/mbo's gesproken, deze zijn ook in het kaartje opgenomen. We hebben in totaal twaalf gesprekken gevoerd met zeventien mensen (sommige gesprekken waren met meerdere personen tegelijk). Daarnaast hebben we gesproken met zes ROC's/mbo's en initiatieven buiten de werkgebieden.

Werkgebieden zorgaanbieders:

Mbo's en initiatieven buiten de werkgebieden:

Inventarisatie

De gesprekken waren gericht op twee onderwerpen.

1. Toetsen van aannames

Zoals gezegd blijkt het niet eenvoudig om zorgtechnologie in te bedden in het mbo en in de stagepraktijk in de gehandicaptenzorg. Wat kunnen oorzaken hiervan zijn? Onderstaande aannames zijn getoetst in de gesprekken:

- Het is niet altijd helder welke vaardigheden precies verwacht worden van mbo-studenten in de gehandicaptenzorg;
- Docenten in het onderwijs zijn nog niet voldoende toegerust op het onderwerp zorgtechnologie;
- Bewezen en/of gebruikte technologieën in de zorg zijn onvoldoende bekend en beschikbaar in het onderwijs;
- Op de stage-/leerplek in de gehandicaptenzorg zijn stage-/werkbegeleiders nog niet voldoende bekend met zorgtechnologie en is nog niet voldoende begeleiding beschikbaar om te leren over zorgtechnologie.

2. Vragen over stageopdrachten

In de gesprekken was er ruim aandacht voor samenwerking en de plek van zorgtechnologie in de opleidings- en stagepraktijk:

- Samenwerking tussen ROC's/mbo's en zorgorganisaties op het gebied van stageopdrachten en zorgtechnologie;
- De huidige stageopdrachten binnen de drie zorginstellingen en de ROC's/mbo's, en de plek van zorgtechnologie daarin;
- Het kwalificatiedossier van de opleidingen MZ (maatschappelijk zorg), VK (verpleegkunde) en IG (verzorgende individuele gezondheidszorg), en de plek van zorgtechnologie daarin;
- Initiatieven binnen het mbo om zorgtechnologie meer naar de voorgrond te krijgen.

Samenvatting van de resultaten

De resultaten zijn hieronder samengevat in vijf punten. We schetsen een globaal beeld, waarbij we aantekenen dat niet alle punten in gelijke mate gelden voor elke zorgaanbieder en elke ROC/mbo.

Inbedding van zorgtechnologie in onderwijs en stagepraktijk niet eenvoudig

Vanuit het onderwijs en de zorg werd onderschreven dat het niet eenvoudig is om zorgtechnologie in te bedden in de praktijk. Ook werden oorzaken daarvoor herkend en onderschreven. Het is niet altijd helder welke vaardigheden worden verwacht van studenten, docenten en stage-/werkbegeleiders zijn vaak onvoldoende toegerust op zorgtechnologie, en technologieën die gebruikt worden in de gehandicaptenzorg zijn onvoldoende beschikbaar in het onderwijs.

Zorgtechnologie is keuzedeel

Zorgtechnologie wordt nog niet als rode lijn binnen de opleiding opgenomen, maar is vaak een keuzedeel bij de opleidingen. De keuzedelen zelf bestaan vaak uit snuffeldagen bij technologie labs met als eindopdracht het presenteren van ervaringen voor de groep. Aangegeven werd dat het zoeken is naar hoe zorgtechnologie in te bedden in het gehele onderwijs, door de verschillende vakken heen. Tot die tijd is het 'keuzedeel' een suboptimale oplossing.

Focus in stageopdrachten/keuzevak ligt op onderzoekende vaardigheden

Documenten waar stageopdrachten met technologie in staan beschreven bleken vaak niet beschikbaar. Aangegeven werd dat er weinig tot geen tijd is voor het ontwikkelen en oefenen van praktische vaardigheden rondom zorgtechnologie. De focus

bij stageopdrachten met een technologiecomponent ligt op de onderzoekende vaardigheden van de studenten. Studenten worden bijvoorbeeld aan een cliënt gekoppeld en moeten voor deze cliënt een bepaalde situatie verbeteren door daar een technologie bij te zoeken – deze zoektocht eindigt bij de beschrijving daarvan.

Docenten en zorgmedewerkers hebben vaak niet de juiste kennis en vaardigheden

Medewerkers bij zorgorganisaties zijn opgeleid en gefocust op het primaire zorgproces van cliënten. Er wordt wel technologie ingezet, maar nog niet op grote schaal. Technologie is vaak nog geen vanzelfsprekend onderdeel van de zorg en ondersteuning. Daardoor hebben begeleiders en andere zorgmedewerkers vaak nog onvoldoende kennis over en ervaring met de inzet van technologie in de zorg. Hierdoor is het lastig voor zorgmedewerkers om studenten met een stageopdracht rondom zorgtechnologie te begeleiden. Tegelijkertijd is het lastig voor studenten om te leren over zorgtechnologie tijdens de stage als begeleiders hier (nog) te weinig kennis van hebben.

Binnen het onderwijs spelen soortgelijke knelpunten. Aangezien zorgtechnologie nog geen integraal onderdeel is binnen de opleidingen, beschikken docenten vaak niet over de juiste vaardigheden. Aangegeven werd dat de integratie van zorgtechnologie in de opleidingen sterk afhankelijk is van gemotiveerde docenten. Ook werd aangegeven dat er een beweging op gang komt om kennis en casussen uit de zorgpraktijk beter te integreren in het onderwijs om zo meer praktijkrelevante kennis over de inzet van zorgtechnologie over te brengen op zowel docenten als studenten.

Afwachting in initiatief

Zorgorganisaties en ROC's/mbo's zijn veelal afwachtend en wijzen naar elkaar als het gaat om de verantwoordelijkheid en vormgeving van stageopdrachten. Het onderwijs vindt het een zaak van de zorg, en vice versa. Dat geldt ook voor opname van het onderwerp zorgtechnologie in stageopdrachten. Uniformiteit in de logistieke procedures van het werven en plaatsen van studenten ontbreekt tussen zorgorganisaties en ROC's/mbo's. Het ontbreken van duidelijke aanspreekpunten binnen organisaties en/of stageprocedures bemoeilijkt het proces van toenadering. Tegelijkertijd zijn er de afgelopen jaren veel initiatieven opgericht om het onderwijs en de zorg beter te integreren. Op pagina 7 staat hier meer informatie over.

We sluiten af met twee positieve punten.

Nieuwe kwalificatiedossiers bieden kansen

Kwalificatiedossiers beschrijven de eisen waaraan een student moet voldoen om het diploma te behalen. In de huidige basis- en profieldelen van de dossiers voor bijvoorbeeld 'begeleider gehandicaptenzorg' en 'verpleegkundige gehandicaptenzorg' is technologie beperkt vertegenwoordigd, terwijl zorgorganisaties juist steeds meer technologische vaardigheden van toekomstige medewerkers verwachten. Wel zijn er keuzedelen zoals 'Zorg en technologie' waar dieper wordt ingegaan op het werken met technologie. Dat de kwalificatiedossiers periodiek worden ge-update biedt kansen om digitale en zorgtechnologische vaardigheden integraal in de dossiers te verwerken. Daarmee krijgen ROC's/mbo's dan concrete handvatten om hun onderwijsaanbod aan te kunnen passen, en zo competente zorgmedewerkers van de toekomst op te kunnen leiden.

Animo voor samenwerking

In de gesprekken werd vaak geconcludeerd dat er allerlei 'losse' initiatieven zijn rondom zorgtechnologie in het mbo, die vaak

ook niet specifiek gericht waren op de gehandicaptenzorg (maar wel bijvoorbeeld de ouderenzorg). Ook in de gehandicaptenzorg is de inzet van zorgtechnologie nog niet overal even vanzelfsprekend. Er zijn verschillende initiatieven, zoals living labs en practoraten, gericht op het verbinden van onderwijs en zorg op het gebied van het gebruik van zorgtechnologie. Voor zover we hebben kunnen achterhalen, hebben deze echter nog geen (set van) stageopdrachten opgeleverd.

ROC's/mbo's en gehandicaptenzorgorganisaties gaven aan graag (meer) met elkaar te willen samenwerken om zorgtechnologie een plek te geven in de opleidingen en in de stageopdrachten. Deze behoefte is duidelijk uitgesproken!

Huidige situatie

Mbo

- Initiatief ligt bij de zorg
- Zorgmedewerkers hebben vaak onvoldoende kennis en vaardigheden rondom zorgtechnologie
- Zorgtechnologie is keuzedeel in opleidingen

Gehandicaptenzorgorganisaties

- Initiatief ligt bij het mbo
- Docenten hebben vaak onvoldoende kennis en vaardigheden rondom zorgtechnologie
- Zorgtechnologie is geen onderdeel van stages

Gewenste situatie

Mbo en gehandicaptenzorg

- Mbo en zorgorganisaties werken samen
- Zorgorganisaties en mbo leren van elkaar over zorgtechnologie
- Zorgtechnologie is rode draad in de opleidingen en toetsbaar onderdeel van stages

Initiatieven in het land

Hieronder een niet uitputtend overzicht van initiatieven waar onderwijs en zorg samenwerken of die onderzoek doen op het gebied van zorgtechnologie.

Onderzoek: Zorgprofessional (MZ3 en MZ4) van de toekomst (G-AAN, Deltion College, DCTerra, Noorderpoort en Alfa-college)

Onderwijs en praktijk werken samen om de beroepsprofielen van de opleidingen MZ3 en MZ4 toekomstbestendig te maken. Om innovatief vakmanschap concreet te maken. Eén van de thema's is 'werken met zorgtechnologie'.

[Project Zorgprofessional \(MZ3 en MZ4\) van de toekomst van start – G-AAN](#)

ZorgTechNext

Het project ZorgTechNext heeft als doel om de krachten van ROC van Twente, TZA (waaronder Avelijn en Livio), Saxion en TechYourFuture te bundelen zodat technologie een vanzelfsprekend onderdeel wordt van het handelingsrepertoire van (mbo)studenten, docenten en professionals in de gezondheidszorg en het sociaal domein.

[Zorg en Technologie - ROC van Twente](#)

Centrum voor Innovatief Vakmanschap (CIV) ROC Mondriaan

Door middel van onderzoekend leren voorziet het CIV studenten, docenten en professionals in het werkveld van inzichten en ervaringen met technologische en sociale innovaties, zodat zij klaar zijn om te werken in een sector die blijvend in beweging is.

[Centrum voor Innovatief Vakmanschap - ROC Mondriaan](#)

Living Lab Zorgtechnologie ROC Gilde

Het Living Lab heeft als doel om zorginnovaties zoals slimme hulpmiddelen of technologische toepassingen een plek te geven in het onderwijs, het werk van zorgprofessionals én het dagelijks leven van zorgvragers. Het Living Lab is er voor iedereen die meer wil weten en kennis wil maken met allerlei toepassingen van zorgtechnologie.

[Living Lab Zorgtechnologie | Gilde Opleidingen](#)

Smarthouse MBO college West Amsterdam

In het Smarthouse maken studenten, docenten, zorgprofessionals, mantelzorgers en cliënten kennis met de zorg van morgen. In het Smarthouse kun je actief aan de slag om zorgtechnologieën (zoals verschillende soorten robots, sensoren en domotica) te leren kennen en begrijpen.

[Smarthouse Amsterdam bereidt studenten voor op zorg van de toekomst - ROC van Amsterdam](#)

Practoraat Samen Slim Zorgen / MIEC Brabant

Hier wordt gewerkt aan oplossingen voor huidige en toekomstige zorgverleners in de verdergaande digitalisering van de zorg. De inzet van technologie biedt de mogelijkheid om nieuwe werkrouines, -processen en diensten te ontwikkelen die waarde toevoegen voor zowel zorgverleners en zorgvragers.

[Practoraat doet mee in RIF project 2022 - Practoraat Samen Slim Zorgen](#)

Practoraat Tech@doptie

ROC Rijn IJssel en ROC Nijmegen en het werkveld werken samen rondom innovatieve skills-ontwikkeling op het gebied van zorgtechnologie. Zodat (toekomstige) medewerkers in zorg en welzijn zich blijvend kunnen ontwikkelen.

[Over ons - Tech@doptie \(techadoptie.nl\)](#)

Digivaardig in de Zorg

Digivaardig in de zorg spant zich in om zorgorganisaties meer bewust te maken van het knelpunt digitale vaardigheden. Zij leveren onder andere ondersteuning in de vorm van leerbijeenkomsten en een kenniswebsite met zelftesten en leermateriaal voor zorgprofessionals. Ook voor de gehandicaptenzorg.

[Home - Digivaardigindezorg](#)

Technologie & Zorg Academie (TZA)

TZA biedt (zorg)professionals, producenten en studenten een platform rond innovaties in de zorg, gericht op behoud van zelfstandigheid en zelfredzaamheid in de thuissituatie. Denk aan e-health, domotica en zorg op afstand. Bij de TZA kun je oefenen, testen en leren werken met zorgtechnologie.

[TZA – Technologie & Zorg Academie](#)

Andere practoraten

Er zijn nog verschillende andere practoraten actief op het gebied van zorg en technologie.

[Practoratenplatforms](#)

Hoe verder? Laat van je horen!

Uit de inventarisatie blijkt dat er nog werk aan de winkel is én dat er veel animo is om hier samen aan te werken zodat zorgtechnologie een integraal en concreet onderwerp binnen de opleidingen zal zijn. Op dit moment zijn er nog geen passende stageopdrachten met technologie terwijl hier wel behoefte aan is. Daarmee willen we aan de slag!

Heb je ideeën over de invulling van mbo-stageopdrachten met zorgtechnologie, bij voorkeur in de gehandicaptenzorg? Of liggen er bij jou toch wel stageopdrachten met zorgtechnologie op de plank?

We komen graag in contact! Laat het ons weten via:
zoteg@academyhetdorp.nl.

CONTACT >

Colofon

Auteurs

Bart Sloot, Femke Hulzinga en Agnes van der Poel

Met dank aan adviseurs

Marianne Gardien – MBO Raad

Jolanda van Til – Deltion College / Digivaardig in de zorg

Quinten Fenmans en Minie Eising – VGN

Meer informatie over ZoTeG

academyhetdorp.nl/academische-werkplaats-zoteg

Contact

zoteg@academyhetdorp.nl

© 2024, Academy Het Dorp / ZoTeG

Bronvermelding

Alle informatie uit deze publicatie mag worden overgenomen, mits met juiste bronvermelding: Sloot B, Hulzinga F & Van der Poel A (2024). Stageopdrachten met technologie in de zorg, voor en met het mbo en de zorg. Praktijkproject van Academische Werkplaats ZoTeG – resultaten van inventarisatie. Arnhem: Academy het Dorp / ZoTeG.

Kemperbergerweg 139e
6816 RP Arnhem
www.academyhetdorp.nl
info@academyhetdorp.nl

Academische Werkplaats ZoTeG:

Academische Werkplaats wordt mede mogelijk gemaakt door ZonMw GGH (projectnummer 1031003210002).

